

**Neumann János Egyetem
Gazdaságföldrajzi és Településmarketing
Központ**

Catherine R. Feuerverger

**A Gazdaságföldrajzi és
Településmarketing Központ
2025. évi kutatásai**

**Magyar Gazdaságföldrajzi és
Településmarketing Műhely
Kiadványsorozat 20.
2025**

Magyar Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Műhely, 20.

A Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Központ 2025. évi kutatásai

Szerkesztette: Catherine R. Feuerverger

**Neumann János Egyetem
Kecskemét, 2025**

Sorozatszerkesztő:
Tózsza István

Szerkesztő:
Catherine R. Feuerverger

Szerzők:

Bareith Tibor
Farkas Sára
Grandpierre Attila
Gutpintér Júlia
Hágen Ádám
Jenes Barbara
Kerekes Sándor
Korompai Attila
Kovács Antal Ferenc
Müller Andor
Schuchmann Júlia
Szabó Kinga
Tózsza István
Trautmann László
Zagyva Gabriella

Szakmai lektorok
Korompai Attila
Tózsza István

ISBN 978-615-109-010-7

ISSN: 2939-516X

Kiadó:
Neumann János Egyetem
Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Központ
Felelős kiadó: Fülöp Tamás Ferenc rektor

Tartalom

Szerkesztői előszó

Catherine R. Feuerverger

1. A magyar feldolgozóipari vállalatok jövedelmezőségének elemzése

HLM módszerrel – *Bareith Tibor – Molnár Dániel – Csonka Arnold*

2. Az életközpontú közgazdaságtan tudományos megalapozása

Grandpierre Attila

3. A Fenntartható Fejlődési Célok területi szempontú vizsgálata

Afrika és Európa példáján – *Gutpintér Júlia*

4. A Kossuth Kollégium kérdőíves felmérése az alföldi települések lakosságának

pénzügyi tudatosságáról és társadalmi helyzetéről – *Hágen Ádám*

5. A hatékony helymarketing stratégiák kulcstényezői

– *Jenes Barbara*

6. Climate Economics Dilemmas: The Hope for Low-Carbon Growth

Kerekes Sándor

7. A jövőkutatás és/vagy előretekintés (foresight)?

Korompai Attila

8. Városi ökoszisztémák gazdasági értékelése

– *Kovács Antal Ferenc*

9. Problémák és megoldási javaslatok 2025-ből: a globalista pénzügyi „elit” befolyásának hátrányai, fiatalok jövőképe és az ideológiai ellentétek csillapításának kísérlete

Müller Andor

10. Magyarország demográfiai folyamatai az elmúlt évtizedben az ország városi és rurális térségeiben

– *Schuchmann Júlia*

11. A fejlesztésfinanszírozás nemzetközi trendjei és alternatív példák a regionális pénzpiacok fejlődésében

– *Farkas Sára*

12. A megosztáson alapuló gazdaság növekedése Magyarországon

Távolsági autómegosztás – az Oszkár közösségi autózás esettanulmánya

Szabó Kinga

13. Akik nem ismerik a múltat, azoknak újra át kell élniük

Tózsza István

14. Európa és a földrajzi determinizmus – miért a legkisebb kontinens hódította meg a világot az utóbbi fél évezredben?

Tózsza István

15. A technológia közgazdaságtani paradigmája az antropocén korában: a globalizációtól a tudásalapú társadalomig

– *Trautmann László*

16. Tükrök és önreflexió a településmarketingben – Alsómocsolád esettanulmánya az Age-Friendly Smart Village stratégiáról

Zagyva Gabriella

17. MI az AI tanár? A mesterséges intelligencia az oktatásban

Tózsza István

Előszó

A 2021-ben, a kecskeméti Neumann János Egyetem budai telephelyén megalakult a **Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Központ** elsődlegesen egy kutatóműhely a közgazdaságtan, a társadalom- és gazdaságföldrajz, valamint a helymarketing tudományterületein. Ezeken belül a Központ munkatársai – mint kutatóműhely tagok – a leginkább időszerű, modern irányvonalakkal foglalkoznak és jelentetnek meg tanulmányokat.

Ilyenek: az okosvárosok (*smart cities*), a robotizáció (*robotization*), az innováció-menedzsment (*innovation management*), a közösségi gazdaság (*sharing economy*), a körkörös gazdaság (*circular economy*) és a fenntarthatóság pénzügyi vetülete (*finance of sustainability*). A „vadgazdaság” (*wicked economy*), a települések márkamenedzsmentje (*urban brand management*), identitásmenedzsment (*identity management*), a településmarketing stratégia (*urban marketing strategy*). A mesterséges intelligencia (*artificial intelligence*) a virtuális valóság (*virtual reality*), geostratégia (*geostrategy*), a gazdaságfejlődés szövegelemzéses vizsgálata (*text analysis in economic development*).

A **Magyar Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Műhely** (MGTM: <http://geo.nje.hu>) e-book felületen a most, 2025-ben megjelenő, immár a 20. tanulmánykötet mutatja be a Központ kutatóinak egy-egy tanulmányát. A Központ e-book publikációs felületén – számos más tanulmánykötet mellett – 2021 óta, immár ötödik alkalommal¹ jelentetünk meg egy olyan tanulmánykötetet, melyben a Központ minden munkatársa képviselteti magát egy-egy olyan tanulmánnyal, amely az aktuális évben végzett kutatásainak témájában készült, annak egy-egy aspektusát reprezentálja. Remélhetőleg a Központ ezzel a tanulmánykötettel is illeszkedik a fiatal Neumann János Egyetem fő céljához, nevezetesen, hogy „nemzetközi szinten is versenyképes, széles bázison nyugvó képzési portfólióval, kutatási portfólióval és potenciállal legyen képes bekapcsolódni a magyar, az európai és a világ felsőoktatási térség vérkeringésébe.”

A kötet 17 tanulmányának konkrét témái 2025-ben az alábbiak:

1. A magyar feldolgozóipari vállalatok jövedelmezősége

Bareith Tibor, Molnár Dániel és Csonka Arnold tanulmánya a magyar feldolgozóipari vállalatok jövedelmezőségét vizsgálja 2013–2022 között *HLM* (*Hierarchikus lineáris modellezés*) keretében, a *Crefoport Scholar* ~ 5 323 cégszámára támaszkodva. A varianciát idő-, cég-, tevékenység- és területi szintekre bontjuk. Kontroll nélkül a céghatás a *ROA* (*Return on Assets: eszközarányos megtérülés*) szórásának ~28–30%-át magyarázza, míg az év-, tevékenység- és területi hatások egyenként ~22–23%-ot. 2022-es árbevételel súlyozva a céghatás 30,47%, kontroll mellett 29,54%, ami a cégspecifikus tényezők elsődlegességét erősíti. A kontrollváltozók közül az árbevétel logaritmus szignifikánsan növeli a *ROA*-t; a rövid lejáratú kötelezettségek aránya minden ágazatban rontja azt. A hosszú lejáratú eladósodottság többnyire negatív, kivétel a ruházati ipar. A hároméves gördülő *ROA*-szórás jellemzően csökkenti a profitabilitást. Az export általában javítja a jövedelmezőséget (az élelmiszeripar kivételével), a piaci méret hatása többnyire nem szignifikáns. A piaci részesedés és jövedelmezőség kapcsolata heterogén, gyakran nem pozitív. A felfeldolgozásban és az egyéb járműgyártásban a céghatás gyengébb. Az évhatás kicsi, a ciklikus sokkok tartós *ROA*-hatásai korlátozottak. Eredményeink *HLM*-alapon új empirikus bizonyítékot nyújtanak, és a menedzsment-gyakorlatok fejlesztését, az export-

¹ 2021-ben, 2022-ben, 2023-ban, 2024-ben és most, 2025-ben jelent, ill. jelenik meg a Központ munkatársainak egy-egy közösen írt tanulmánykötete

ösztönzést és a finanszírozási mix optimalizálását javasolják a profitabilitás erősítésére. Szakpolitikai szinten a vállalati döntések minőségének és a méretnövekedésnek a támogatása indokolt.

2. Életközpontú közgazdaságtan

Grandpierre Attila szerint a globális fenntarthatósági válság – a klímaváltozás, a biodiverzitás vesztes és az ökoszisztémák összeomlása formájában – nem csupán technológiai vagy környezeti, hanem társadalmi kudarc, amely egy mélyebb világnézeti és értékrendi válság tünete, amelyet az emberről és a természetről alkotott elhibázott világgép, az ember és a természet közötti fogalmi szakadék és a materialisztikus keretek közötti racionalizmus értékrendje táplál. A fenntarthatóságra adott jelenlegi válaszok szinte kivétel nélkül a tüneteket kezelik, figyelmen kívül hagyják a kiváltó okot: azt a gyökeresen elhibázott világnézetet és az ebben rejlő értékrendet, amely az embert és a természetet csupán haszonforrásnak tekinti. A közgazdaságtan elsődleges célja a hosszú távon jó élethez szükséges társadalmi feltételek megteremtése. Ez a cél elérhetővé tehető a legmegbízhatóbb, egyetemesen elfogadott tudásrendszer, a tudomány alapvető módszerének kiszélesítésével, figyelembe véve az emberiség tapasztalatait összegző őshonos világnézetek alapelemeit. A tudományos módszert ezen alapelemek mindegyikére alkalmazzuk, hogy eljussunk egy, a gyakorlatban megbízhatóan alkalmazható tudományos paradigmához, ahogy azt *Thomas Kuhn* megvilágította. Így jutunk el az életközpontú közgazdaságtan tudományos megalapozásához, amelynek legfőbb következtetéseiből adódó néhány fontos gyakorlati lépést is tárgyalunk.

3. A Fenntartható Fejlődési Célok Afrika és Európa példáján

Gutpintér Júlia arról ír, hogy a Fenntartható Fejlődési Célok rendszere a megalkotása óta eltelt 10 évben a fenntartható fejlődés normatív keretrendszerévé vált. A célok megvalósítása azonban lassan és ellentmondásosan halad. Más társadalmi-gazdasági, illetve környezeti indikátorokhoz hasonlóan az *SDG*-k helyzete és előrehaladása is jelentős területi különbségeket mutat, globális és regionális szinten is. A jelen tanulmány a Fenntartható Fejlődési Célok, azon belül az egyes országok *SDG Index* pontszámainak területi mintázatait hasonlítja össze Afrikában és Európában 2022-es adatok alapján. Tematikus térképek, valamint lokális és globális területi autokorrelációs vizsgálatok alapján megállapítható, hogy Afrika térszerkezete széttagoltabb, míg Európában hangsúlyosabb területi klaszterek rajzolódnak ki az *SDGi*-pontszám vonatkozásában. A különbségek mögött többek között a kontinensek eltérő mérete, intézményi minősége és – Európában – az *EU*-keretek homogenizáló hatása állhat.

4. Az alföldi lakosság pénzügyi tudatossága és társadalmi helyzete

Hágen Ádám tanulmánya a 2024 őszén 19 alföldi településen végzett, pénzügyi tudatossággal kapcsolatos kérdőíves felmérést veszi górcső alá, mely a Kossuth Kollégium elnevezést kapta. A Lakiteleki Népfőiskola által harmadik alkalommal szervezett kérdőíves terepfelmérés célja az volt, hogy adjon egy képet a vizsgált települések lakosságának pénzügyi tudatosságáról. A megkérdezettek több témakörben adtak választ az összesen 58 kérdésre. A tanulmány célja, hogy bemutassa, milyen előnyökkel járt a kérdezőbiztosok és a válaszadók számára a kutatómunkában való részvétel. Ehhez szükséges, hogy az adatgyűjtési módszer, a munkaszervezés főbb elemei és az ezekből adódó főbb társadalmi eredmények is bemutatásra kerüljenek.

5. Hatékony helymarketing stratégiák

Jenes Barbara tanulmányában kifejti, hogy a szakirodalom a helymarketinget (*place marketing*) olyan tudatosan irányított stratégiai folyamatként határozza meg, amelynek célja, hogy egy adott hely – legyen az város, régió, ország vagy turisztikai desztináció – értékeit, identitását

és imázsát fejlessze, megerősítse és kommunikálja annak érdekében, hogy a belső és külső érintettek, illetve célcsoportok szemében egyedi, megkülönböztethető és vonzó képet alakítson ki. A szakterület kutatói ugyanakkor rámutatnak arra, hogy a helymarketing sikere nem önmagától értendő: a hatékonyságot meghatározó kulcstényezők (*critical success factors*) sokszor eltérő kontextusban, eltérő módon jelennek meg. Jelen tanulmány célja, hogy összegyűjtse, rendszerezze és elemző módon értékelje azokat a kulcstényezőket, amelyek a helymarketing stratégiák hatékonyságát meghatározzák. A vizsgálat egyrészt elméleti keretet nyújt a helymarketing-folyamat megértéséhez, másrészt gyakorlati iránymutatást kínál a döntéshozók és fejlesztéspolitikai szereplők számára. A tanulmány kiindulópontja az, hogy a sikeres helymarketing nem pusztán kommunikációs gyakorlat, hanem stratégiai fejlesztési paradigma, amely a helyi erőforrások, identitás és társadalmi kohézió integrálásán alapul.

6. A jövőkutatás és/vagy előretekintés (*foresight*)?

Korompai Attila arról ír tanulmányában, hogy a jövőkutatással, a különböző szintű ágazati és területi tervezéssel, stratégiákkal foglalkozó irodalomban gyakran szinonimaként utalnak a jövőkutatással összefüggésben a *foresight* (előretekintés) fogalmára. A két fogalom mögött álló tartalom bár sok tekintetben azonos, mégis, koncepcionálisan különböző tudományos és tevékenységi területekről van szó. A tanulmány fókuszában a jövőkutatás és az előrelátás (*foresight*) jellemzői és viszonya áll. A Szerző szakirodalom alapján megerősíti azt a következtetést, hogy a jövőkutatás az a tágabb tudomány, amelynek egyik gyakorlati alkalmazása az előrelátás (*foresight*), amiben a közösségi kommunikáció és a tervezési kapcsolatok kulcsszerepet játszanak.

7. Klímagazdaságtani dilemmák

Kerekes Sándor az alacsony szén-dioxid-kibocsátás jövőjéről ír angol nyelvű tanulmányában. Manapság a *mainstream* közgazdaságtan mind a bal-, mind a jobboldali szárnyon egyetért a szén-dioxid-adó bevezetésében. A baloldali egyetértés oka nyilvánvalóan az, hogy az adót mindenképpen be kell szedni, és jobb, ha a nagyobb szénlábnyművek többet fizetnek. A jobboldalon a konszenzust az magyarázza, hogy bár a jobboldal általában ellenzi az adóztatást, ha adót kell fizetni, akkor jobb a káros tevékenységeket, azaz a környezetszennyezést adóztatni, mint a foglalkoztatást, amelynek növelése nemcsak az egyén, hanem a társadalom érdeke is. A karbonmentes gazdaságnak globálisnak kell lennie ahhoz, hogy hatékony legyen, ami példátlan nemzetközi együttműködést igényel. A fejlődő országoknak tiszta technológiákhoz és finanszírozáshoz kell hozzáférniük, hogy elkerüljék a gazdag országok által követett szén-dioxid-intenzív fejlődési utakat. A technológiatranszfer, a klímafinanszírozás és a kapacitásépítés a sikeres globális átmenet elengedhetetlen elemei. A továbblépéshez el kell ismerni, hogy ez az átalakulás az emberiség történelmének egyik legnagyobb kihívását és lehetőségét jelenti. Ha megragadjuk a lehetőségeket, miközben őszintén szembenézünk az akadályokkal, akkor egy olyan gazdaságot építhetünk, amely nemcsak karbonmentes, hanem virágzóbb, igazságosabb és ellenállóbb is, mint az, amelyet felváltott. A karbonmentes gazdaság nem a múltba való visszatérés, hanem egy ugrás egy fejlettebb és fenntarthatóbb jövő felé. A karbonmentes gazdaság a történelem legnagyobb piaci korrekcióját és a gazdasági átalakulás legnagyobb lehetőségét is jelenti. A közgazdaságtan azt sugallja, hogy a megfelelő intézményi tervezéssel és szakpolitikai végrehajtással ez az átalakulás növelheti, nem pedig csökkentheti a gazdasági jólétet, és megteremtheti a fenntartható jólét olyan alapjait, amelyeket a gazdasági növekedés korábbi generációi nem tudtak elérni.

8. A városi ökoszisztémák gazdasági értékelése

Kovács Antal Ferenc tanulmányának célkitűzése, hogy elősegítse a városok természeti vagyonának a növelését, a városi ökoszisztémáknak az állapotmegőrzését és értéknövelését, ennek érdekében az ezt célzó beruházások gazdasági elemzéssel megalapozottabban alátámasztott,

szélesebb körű, különösen magán forrásokból történő finanszírozhatóságát. A tanulmány indokltsága és célja: a városi ökoszisztéma szolgáltatások (VÖSZ) gazdasági értékének meghatározását célzó, újszerű koncepción alapuló értékelési módszer bemutatása és annak alkalmazása a Kárpát-medence funkcionális városi régióinak (*Functional Urban Areas, FUA*) példáján. A koncepció alkalmazásával a VÖSZ értékelése két szemléleti irányból történt: (1) szakirodalmi ajánlások alapján és (2) geoinformatikai módszerrel. Ezen eredmények összevetésével a tanulmány további kutatások irányát jelöli ki. Az ENSZ Fenntartható Fejlődés Célok (SDG) között szerepel a városok fenntarthatóságának, a városi természeti környezet állapotának a javítása. A tanulmányban közölt kutatás szorosan kapcsolódik az SDG 11.6. Alcélhoz (*Target*), ami a légszennyezés egy főre számított értékének csökkentését célozza. A tanulmány időszerűségét és indokltságát közvetlenül alátámasztja az Európai Bizottság 2025 júliusában megjelent közleménye a természeti vagyron megőrzését célzó beruházások magán pénzügyi forrásokból történő finanszírozásának elősegítéséről (EC, 2025. 9. Fenntarthatósági elemzések).

9. A globalista pénzügyi „elit” befolyása a fiatalok jövőképre

Müller Andor szerint történelmi léptékű identitásvesztéssel nézünk szembe minden területen. Olyan erős pénzügyi és politikai befolyásolás zajlik évek óta a szuverenista magyar kormány ellen, mely a tudatiparon keresztül beszivárgott a fejekbe, és mára már a magyarok között is szinte polgárháborús helyzet alakult ki. A rossz értelembbe vett globalista pénzügyi „elit” befolyási övezeteibe tartozók pedig kiszolgálják ezeket az érdekeket, és sokszor észre sem veszik, hogy így vagy úgy csak felhasználják őket – biodíszletként, aktivistaként, politikusként, ideológusként stb. – és hosszú távon éppen nemzetük és „saját maguk alatt vágják a fát”. Lehetséges-e egyáltalában megmaradni identitásunkban, ha maga az EU is úgy tűnik, hogy színházzá vált? Feltehetnénk a kérdést, hogy milyen lesz így a jövőnk? Talán kérdezzük meg azokat, akik néhány évtized múlva a jövőben fognak élni – mit szeretnének, mi a jövőképük? Nekünk pedig az lenne a dolgunk, hogy ésszerű keretek között lehetőséget kínáljunk nekik és a jelenben előkészítsük a terepet, ezért legalább a viszálykodásból visszább vegyünk.

10. Magyarország demográfiai folyamatai

Schuchmann Júlia szerint Magyarország lakosságának demográfiai helyzete sok vonatkozásban illeszkedik a fejlett ipari társadalmakban tapasztalható folyamatokhoz. Ezek között említi az előregedő és fogyó népességet és az alacsony születési rátát. Hasonlóan a nemzetközi trendekhez az is megfigyelhető, hogy a hazai lakosság népesedési folyamataiban éles regionális egyenlőtlenségek vannak. Míg az ország egyes régióiban az országos értékeket meghaladó mértékben növekszik a népesség, addig más térségek elnéptelenednek. Jelen írás célja, hogy részben a népszámlálás, részben pedig a vonatkozó demográfiai adatok segítségével bemutassa Magyarországon demográfiai folyamatait, az azokban megjelenő területi egyenlőtlenségeket.

11. A fejlesztésfinanszírozás nemzetközi trendjei

Farkas Sára tanulmánya áttekinti a nemzetközi fejlesztésfinanszírozás aktuális trendjeit és legfontosabb háttértényezőit, különös tekintettel a Millenniumi Fejlesztési Célok és a Fenntartható Fejlődési Célok bevezetésére. Az írás kiemeli a vegyes finanszírozás (*blended finance*) növekvő szerepét, amely ötvözi az állami és magánforrásokat, hogy kezelje a globális fejlesztési finanszírozásban jelentkező hiányt, különösen a fejletlenebb térségekben. A tanulmány rámutat, hogy a fenntartható fejlődési célok eléréséhez szükséges pénzügyi források kezelése megköveteli a magánszektor bevonását, valamint a helyi források mobilizálását és koordinációját. Emellett felhívja a figyelmet a nemzetközi pénzügyi architektúra reformjának sürgető szükségességére, amely magában foglalja a multilaterális fejlesztési bankok működésének átalakítását a fenntartható és inkluzív finanszírozás érdekében. A tanulmány emellett röviden rámutat olyan

innovatív finanszírozási mechanizmusokra, mint az *impact fund*-ok és a strukturált pénzügyi alapok, melyek elősegítik a kockázatok csökkentését és a magántőke mozgósítását.

12. Megosztáson alapuló gazdasági növekedés Magyarországon

Szabó Kinga tanulmányában arról ír, hogy a megosztáson alapuló gazdaság elmúlt két évtizedben tapasztalt gyors növekedése a globális kapitalizmus és a társadalmi értékek paradigmaváltásának eredménye. A digitális identitáson, valamint a bizalom és a hírnév indexén alapuló informatikai platformok összehozták azokat az idegeneket, akik az új társadalmi együttműködés keretében megosztják kihasználatlan kapacitásaikat és eszközeiket azokkal, akiknek szükségük van rájuk. A bizalom, amely kezdetben a családra és a barátokra korlátozódott, ma már olyan idegeneket is magában foglal, akikkel nem beszélnek közös nyelvet és óceánok választják el őket egymástól. Magyarország sem kivétel ez alól a globális változás alól. A megosztáson alapuló gazdaság Magyarországon egészséges növekedést mutat, különösen a közlekedés és a szállás területén. Az *Oszkár*, egy távolsági autómegosztó vállalat jó példa a társadalmi értékek és az idegenekkel való megosztás paradigmaváltására. A *Oszkár* platform 2007-es indulása óta jelentős növekedést ért, nagyrészt pozitív felhasználói értékelésekkel. Az *Oszkár* közösségi autómegosztás környezetbarát, fenntartható, amely sikeresen csökkenti a szén-dioxid-kibocsátást és a közlekedési torlódásokat.

13. Akik nem ismerik a múltat, azoknak újra át kell élniük

Tózsza István geopolitikai témájú tanulmányában rámutat arra, hogy egyes tapasztalatok szerint a nyugati, atlanti kultúrában manapság a fiatal generációk irodalmi, földrajzi és történelmi tudása komoly kívánnivalókat hagy maga után, ha a tudás mércéjét a 20. század második felében szocializálódott generációk tudásához igazítjuk. Amikor napjaink háborúiban, elsősorban az ukrajnai háborúban a geopolitikai mozgatórugókat tekintjük, a Szerzőnek azt kell látnia, hogy napjaink vezető euroatlanti politikusai, a független demokratikus média, az Európai Bizottság és az Európai Parlament tagjai – a magyar kormánypárti képviselők kivételével – egyöntetűen látszólag a tanulmány mottójában a *Jerry Seinfeld* által kifigurázott amerikai középiskolai diákság szintjén állnak – történelmi és földrajzi ismereteiket, helyzetfelismerésüket tekintve. Ez pedig nagyon kedvezőtlen, ami Európa harmadik világháború felé sodródását illeti. Ez, a 13 pontba szedett vitairat formájában készült írás, a Szerző saját véleményét tükrözve próbál magyarázatot adni a kialakult geopolitikai helyzetre.

14. Európa és a földrajzi determinizmus

Tózsza István azt a kérdést teszi fel, hogy miért az Ausztráliát nem tekintve legkisebb kontinens „hódította” meg a világot az utóbbi fél évezredben? A kötetben szereplő írása a földrajzi determinizmus áttekintése után megpróbál geográfus választ adni arra a ténykérdésre, hogy az európai reneszánsz és felvilágosodás korától kezdve, a huszadik századdal bezárólag miért éppen a Föld egyik legkisebb kontinensének a népei váltak gazdasági-politikai értelemben a világ urává?

15. A globalizációtól a tudásalapú társadalomig

Trautmann László a technológia közgazdaságtani paradigmájáról ír az antropocén korában. A tanulmány a közgazdaságtan technológia-felfogásának kontextusfüggő jellegét vizsgálja a globalizáció és az antropocén kor keretei között. Azzal érvel, hogy a technológia nem pusztán termelési eszköz, hanem a kultúra és az értékrend meghatározója, amely a negyedik ipari forradalom automatizációs nyomásának következtében megköveteli a dolgozóktól az alkotó tevékenységet. Az írás elemzi a termelés három alapvető kritériumát (eredményesség, hatékonyság, megbízhatóság), valamint bemutatja a globális infrastruktúra kialakulását, mint a tudásalapú

társadalom szervező elvét, hangsúlyozva a technológiai tervezés (időbeli és térbeli) szerepét. A technológia végső soron a fizikai-szolgai munka felszámolására és a tudás alapú döntéshozatal támogatására irányuló program.

16. Tükrök és önreflexió a településmarketingben

Zagyva Gabriella, a Neumann János Egyetem Gazdaság- és Szervezéstudományi Doktori Iskolájának a hallgatója a *Tózsza István* által oktatott Településmarketing című tantárgy vizsgadolgozatoként írta ezt a tanulmányt a mesterséges intelligencia tudatos felhasználásával. A tanulmány témája Alsómocsolád „*Age Friendly*” és „*Smart Village*” azaz idősbárát és okosfalu stratégiájának körvonalazása. *Korompai Attila* lektori véleménye szerint: „A tanulmány új oldalról közelíti a kistelepülések, hátrányos helyzetűnek tekintett falvak településmarketingjét. A releváns szakirodalomban más térségekre, városokra alkalmazott eszközök, értékelések felhasználásával újszerű elemzési struktúrát alakít ki az alsómocsoládi tapasztalatok alapján. A téma és a közelítésmód különösen fontos a hazai települések jelentős része számára. Kreatív gondolkodásra ösztönöz. Fontos eleme az esettanulmánynak, hogy a kudarcok elemzésére, és a tanulságok megállapításának fontosságára is felhívja a figyelmet.”

17. A mesterséges intelligencia az oktatásban

Tózsza István ebben az írásban azt a kérdést teszi fel, hogy „MI az AI tanár”? Ez az írás arra keresi a választ, hogy a fejlődés során a mesterséges intelligencia, a MI, angolul *artificial intelligence*, vagyis az AI kiválthatja-e az oktatásban az emberi, tanítói, oktatói szerepet? Arra is választ ad az írás, hogy jelenleg hol áll az AI oktatásban betöltött szerepének a fejlesztése? A vélemény empirikája az AI-vel folytatott két – témába vágó – beszélgetés, ahol maga az AI fogalmazza meg a válaszokat. Az alkalmazott AI a *DeepAI*. Az írásban szöveges illusztrációként, részben angol nyelven szereplő beszélgetések témái akár önmagukban is érdekesek geológiai, nyelvészeti, szeizmológiai (földrengéstani), elméleti atomfizikai, valamint a sötét energiával és a fénysebességgel kapcsolatos témákban. Ezek rávilágítanak arra, hogy milyen „emberi” és bármilyen szakterületen színvonalas beszélgetéseket lehet folytatni a mesterséges intelligenciával.

Nem lenne teljes a Központról alkotott kép, ha nem érzékeltetnénk, hogy a fenti, szerteágazó közgazdasági, geográfiai és településmarketinges kutatási teljesítmények felsőoktatási transzferálása is megtörténik: 2023-ban a Központ a Neumann János Egyetem Gazdaságtudományi Karának szervezetében elindította a Regionális és környezeti gazdaságtan mesterképzést. 2024 szeptemberben pedig elindult a *Regional and Environmental Economics MA* szak első évfolyama is – mindkettő a budai Infopark képzési helyszínén. A különleges térszemléletet biztosító közgazdasági és a gazdaságföldrajzi képzés együttes megjelenése egyedülálló az országban és a régióban egyaránt.

A képzést 2024 őszén újra akkreditáltattuk a szak eredeti alapítójának, *Kerekes Sándor* professzornak a szakvezetésével. A környezettudományi jellegű közgazdász mesterszak biztosítja azt, hogy a Központnak az ebben a tanulmánykötetben is felvillantott kutatási tevékenységének eredményei azonnal meg tudnak jelenni a felsőoktatásban – a Neumann János Egyetemen.

Kecskemét, 2025. december 20.

Catherine R. Feuerverger
Szerkesztő

Korompai Attila
Lektor